

Citované prameny a překlady pramenů

- Ambrosiaster, *Commentaria in epistolam ad Philippenses*, PL 17 (= *In Philipp.*).
- Aristotelés, *Ethica Nicomachea*, vyd. J. Bywater, Oxford 1988 (= *Eth. Nic.*).
- Aristotelés, *Etika Nikomachova*, přel. A. Kříž, Praha 1937.
- Pseudo-Aristotelés, *Oeconomica*, vyd. F. Susemihl, Leipzig 1887 (= *Oecon.*).
- Athénaios, *Dipnosophistarum libri XV*, vyd. G. Kaibel, Leipzig 1887–1890.
- Augustin (Aurelius Augustinus), *Confessiones*, vyd. L. Verheijen, Turnhout 1981, CCSL 27 (= *Confess.*).
- Augustin (Aurelius Augustinus), *Vyznání*, přel. M. Levý, Praha 1990.
- Augustin (Aurelius Augustinus), *Contra Iulianum*, PL 44, sl. 641–874 (= *Contra Iul.*).
- Augustin (Aurelius Augustinus), *De gratia et libero arbitrio*, PL 44, sl. 883–912 (= *De gr. et lib. arb.*).
- Augustin (Aurelius Augustinus), *De spiritu et littera*, PL 44, sl. 199–246 (= *De spir. et litt.*).
- Augustin (Aurelius Augustinus), *O milosti a svobodném rozhodování, Odpověď Simplicianovi*, přel. S. Sousedík – O. Koupil, Praha 2000.
- Pseudo-Augustin, *Hypomnesticon contra pelagianos et coelestianos*, PL 45, sl. 1611–1664.
- Biblia sacra iuxta vulgatam versionem*, vyd. R. Weber et al., Stuttgart 1983³.
- Boëthius (Anicius Manlius Severinus Boëthius), *De consolatione philosophiae. Opuscula theologica*, vyd. C. Moreschini, München – Leipzig 2000 (= *Philos. consol.*).

- Boëthius (Anicius Manlius Severinus Boëthius), *Filosofie utěšitelka*, přel. J. Hruša, Praha 1942.
- Cassianus, J., *Conférences*, vyd. E. Pichery, Paris 1955, SC 42 (= *Coll.*).
- Cicero (Marcus Tullius Cicero), *De divinatione libri duo, libri de fato quae manserunt*, vyd. C. F. W. Müller, Leipzig 1915 (= *De div.*).
- Cicero (Marcus Tullius Cicero), *De natura deorum*, vyd. C. F. W. Müller, in: *M. Tulli Ciceronis scripta quae manserunt omnia*, IV-3, Leipzig 1905 (= *De nat. deorum*).
- Cicero (Marcus Tullius Cicero), *O přirozenosti bohů*, přel. A. Kolář, Praha 1948 (= *De nat. deorum*).
- Cicero (Marcus Tullius Cicero), *Předtuchy a výstrahy*, přel. J. Hruša, Praha 1942 (= *De div.*).
- Cicero (Marcus Tullius Cicero), *Tusculanae disputationes*, vyd. E. A. Kirfel, Stuttgart 1997 (= *Tusc. disp.*).
- Cicero (Marcus Tullius Cicero), *Tuskulské hovory*, přel. V. Bahník, Praha 1976 (= *Tusc. disp.*).
- Der authentische Text der Leipziger Disputation (1519)*, vyd. O. Seitz, Berlin 1903.
- Dürer, A., *Dürers Briefe, Tagebücher und Reime nebst einem Anhang von Zuschriften an und für Dürer*, přel. M. Thausig, Wien 1872.
- Erasmus Alber, *Iudicium de Spongia Erasmi*, in: *Ulrich von Hutten's Schriften*, II, vyd. E. Böcking, Aalen 1963².
- Erasmus Rotterdamský, *Adagia*, vyd. M. L. van Poll – Van de Lisdonk a d., Amsterdam 1981–2005, ASD II-1 – ASD II-8.
- Erasmus Rotterdamský, *Antibarbarorum liber*, vyd. K. Kumaniecki, Amsterdam 1969, ASD I-1.
- Erasmus Rotterdamský, *Apologia*, Welzig III (= H).
- Erasmus Rotterdamský, *Apologia ad Iacobum Fabrum Stapulensem*, vyd. A. W. Steenbeek, Amsterdam 1996, ASD IX-3.
- Erasmus Rotterdamský, *Colloquia*, vyd. L.-E. Halkin – F. Bierlaire – R. Hoven, Amsterdam 1972, ASD I-3.
- Erasmus Rotterdamský, *Controversies. De libero arbitrio διατριβή sive collatio. Hyperaspistes I*, vyd. C. Trinkaus, přel.

- P. Macardle – C. H. Miller, pozn. opatřil P. Macardle – C. H. Miller – C. Trinkaus, Toronto – Buffalo – London 1999 (= *CWE* 76).
- Erasmus Rotterdamský, *Convivium religiosum*, in: Erasmus Rotterdamský, *Colloquia*, ASD I-3 (viz výše).
- Erasmus Rotterdamský, *De copia verborum ac rerum*, vyd. B. J. Knott, Amsterdam 1989, ASD I-6 (resp. *LB* I).
- Erasmus Rotterdamský, *De immensa Dei misericordia*, in: *LB* V.
- Erasmus Rotterdamský, *De libero arbitrio διατριβή sive collatio per Desiderium Erasmus Roterodamum*, herausgegeben von Johannes von Walter, Quellenschriften zur Geschichte des Protestantismus 8, Leipzig 1910.
- Erasmus Rotterdamský, *De taedio Iesu*, *LB* V.
- Erasmus Rotterdamský, *Důvěrné hovory*, přel. J. Dvořáček, Praha 1913¹ (reprint Praha 1999).
- Erasmus Rotterdamský, *Ecclesiastes*, vyd. J. Chomarat, Amsterdam 1991, ASD V-4.
- Erasmus Rotterdamský, *Enarrationes in Psalmos*, vyd. A. G. Weiler – R. Stupperich – C. S. M. Rademaker, Amsterdam 1986, ASD V-3.
- Erasmus Rotterdamský, *Enchiridion militis christiani*, Welzig I (= *H*).
- Erasmus Rotterdamský, *Epicureus*, in: Erasmus Rotterdamský, *Colloquia*, ASD I-3 (viz výše).
- Erasmus Rotterdamský, *Epikurejec*, in: *Živá tvář Erasma Rotterdamského* (viz v *Sekundární literatuře* pod heslem Svatoš).
- Erasmus Rotterdamský, *Humanismi et pacis praedicator / Hlasatel humanistických a mírových myšlenek*, usp. O. Chlup – J. Kopecný, Praha 1958.
- Erasmus Rotterdamský, *Chvála bláznivosti, List Martinu Dorpiovi*, přel. R. Mertlík – J. Hejnic, Praha 1986 (reprint tohoto překladu *Chvály bláznivosti* vyšel v Praze v roce 1995 – bez *Listu M. Dorpiovi*).
- Erasmus Rotterdamský, *Hyperaspistes I*, Welzig IV (= *LB* X).
- Erasmus Rotterdamský, *Hyperaspistes II*, *LB* X.

- Erasmus Rotterdamský, *Inquisitio de fide*, in: Erasmus Rotterdamský, *Colloquia*, ASD I-3 (viz výše).
- Erasmus Rotterdamský, *Institutio principis christiani*, vyd. O. Herding, Amsterdam 1974, ASD IV-1.
- Erasmus Rotterdamský, *Methodus*, Welzig III (= H).
- Erasmus Rotterdamský, *Moriae encomium id est stultitiae laus*, vyd. C. H. Miller, Amsterdam 1979¹, 2001², ASD IV-3 (resp. Welzig II = LB IV).
- Erasmus Rotterdamský, *Novum Instrumentum: Basel 1516*, Facsimile-Neudruck mit einer historischen, textkritischen und bibliographischen Einleitung von H. Holeczek, Stuttgart – Bad Cannstatt 1986.
- Erasmus Rotterdamský, *Novum Testamentum*, vyd. A. J. Brown a d., Amsterdam 2000–2004, ASD VI-2, VI-3, VI-4; VI-5, VI-6, VI-8 (zbývající svazky v ASD budou následovat; celé *Novum Testamentum* zatím v LB VI).
- Erasmus Rotterdamský, *Paraclesis*, Welzig III (= H).
- Erasmus Rotterdamský, *Paraphrases*, vyd. J. J. Bateman, Amsterdam 1997, ASD VII-6 (parafráze k Žd – 3J, další svazky v ASD budou následovat; kompletní *Parafráze* zatím v LB VI).
- Erasmus Rotterdamský, *Purgatio adversus epistolam non sobriam Lutheri*, vyd. C. Augustijn, Amsterdam 1982, ASD IX-1.
- Erasmus Rotterdamský, *Querela pacis*, vyd. O. Herding, Amsterdam 1977, ASD IV-2.
- Erasmus Rotterdamský, *Ratio verae theologiae*, Welzig III (= H).
- Erasmus Rotterdamský, *Spongia adversus aspergines Hutteni*, vyd. C. Augustijn, Amsterdam 1982, ASD IX-1.
- Fisher, J., *Assertionis Lutheranae Confutatio...*, *Aeditio ultima, variis annotationibus in margine locupletata*, Antverpiae 1537, elektronická edice: Johannes a Lasco Bibliothek, Emden 2004 (= *Confutatio*).
- Homér, *The Iliad*, I–II, vyd. a kom. M. M. Willcock, London 1978–1984 (= *Il.*).
- Horatius (Quintus Horatius Flaccus), *Saturae*, in: Horatius, *Opera*, vyd. D. R. Shackleton-Bailey, Stuttgart 1991 (= *Sat.*).

- Horatius (Quintus Horatius Flaccus), *Satiry*, in: Horatius, *Vavřín a réva*, přel. R. Mertlík – J. Pokorný, Praha 1972.
- Hutten, U., *Expostulatio*, in: *Ulrich von Huttens Schriften*, II, vyd. E. Böcking, Aalen 1963².
- Jan Zlatoústý, *Commentarius in Matthaeum*, PG 58, sl. 471–793 (= *Comm. Matth.*).
- Jeroným (Sophronius Hieronymus Eusebius), *Commentaria in Isaiam prophetam*, PL 24, sl. 17–704 (= *Comm. Is.*).
- Jeroným (Sophronius Hieronymus Eusebius), *Commentaria in Jeremiam prophetam*, PL 24, sl. 705–936 (= *In Hier.*).
- Jeroným (Sophronius Hieronymus Eusebius), *Epistolae*, PL 22, sl. 325–1191 (= *Ep.*).
- Jeroným (Sophronius Hieronymus Eusebius), *Liber Hebraicarum quaestionum in Genesim*, PL 23/2, sl. 983–1161 (*Quaest. Hebr. Gen.*).
- Kalvín, J., *Institutiones christianae religionis*, vyd. W. Baum – E. Cunitz – E. Reuss, Braunschweig 1864, CR 30.
- Livius (Titus Livius), *Ab Urbe condita*, XXI–XXII, vyd. T. A. Dorey, Leipzig 1971.
- Luther, M., *Assertio omnium articulorum M. Lutheri per bullam Leonis X. novissimam damnatorum*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1897, WA VII (= *Assertio*).
- Luther, M., *Contra Henricum regem Angliae*, vyd. G. Koffmane, Weimar 1907, WA X-2.
- Luther, M., *Das Magnificat verdeutschet und ausgelegt*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1897, WA VII.
- Luther, M., *De captivitate Babylonica ecclesiae praeludium*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1888, WA VI.
- Luther, M., *De servo arbitrio*, vyd. A. Freitag, Weimar 1908, WA XVIII.
- Luther, M., *Divi Pauli apostoli ad Romanos epistola*, vyd. J. Ficker, Weimar 1938, WA LVI.
- Luther, M., *Disputatio Heidelbergae habita*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1883, WA I.
- Luther, M., *Disputatio pro declaratione virtutis indulgentiarum*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1883, WA I.

- Luther, M., *In epistolam Pauli ad Galatas M. Lutheri commentarius*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1884, WA II.
- Luther, M., *Kirchenpostille*, vyd. K. Drescher, Weimar 1910, WA X-1.
- Luther, M., *O svobodě křesťanské, Babylonské zajetí*, přel. B. Popelář – R. Říčan, Praha 1935.
- Luther, M., *Predigten über das 2. Buch Mose*, vyd. P. Pietsch, Weimar 1899, WA XVI.
- Luther, M., *Quaestio de viribus et voluntate hominis sine gratia*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1883, WA I.
- Luther, M., *Von der Freiheit eines Christenmenschen*, vyd. J. K. F. Knaake, Weimar 1897, WA VII.
- Melanchthon, F., *Liber de anima*, vyd. K. G. Bretschneider, Halle an der Saale 1846, CR XIII.
- Melanchthon, F., *Loci communes*, vyd. H. E. Bindseil, Braunschweig 1854, CR XXI.
- Órigenés, *Commentarii in Epistolam ad Romanos*, PG 14, sl. 837–1291 (= *Comm. Rom.*).
- Órigenés, *Traité des principes*, III (= kn. III–IV), vyd. H. Crouzel – M. Simonetti, Paris 1980, SC 268 (= *De princ.*).
- Pico della Mirandola, G., *O důstojnosti člověka*, přel. D. Sanetrník, Praha 2005
- Platón, *Apologia*, in: *Platonis opera*, I, vyd. J. Burnet, Oxford 1961 (= *Apol.*).
- Platón, *Crito*, in: *Platonis opera*, I, vyd. J. Burnet, Oxford 1961.
- Platón, *Obrana Sókrata, Kritón*, přel. F. Novotný, in: *Platónovy spisy*, sv. I, Praha 2003 (= *Apol., Crito*).
- Plinius Starší (Gaius Plinius Secundus), *Naturalis historia*, vyd. C. Mayhoff, Leipzig 1892–1909 (= *Natur. hist.*).
- Pomponius Mela, *Chorographie*, vyd. a přel. A. Silberman, Paris 1988 (= *De chorogr.*).
- Řehoř Veliký (Gregorius Magnus), *Moralia in Iob*, PL 76, sl. 9–781 (= *Moral. Iob*).
- Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio*, vyd. J. Mansi a d., 54 sv., Paris 1901–1927.
- Septuaginta*, II, vyd. A. Rahlfs, Stuttgart 1982.

Citované prameny

- Suetonius (Gaius Suetonius Tranquillus), *De vita Caesarum*, vyd. M. Ihm, Leipzig 1908 (= *De vita Caes.*).
- Suetonius (Gaius Suetonius Tranquillus), *Životopisy dvanácti císařů*, přel. B. Ryba, Praha 1966.
- Tertullianus (Quintus Septimius Tertullianus Florens), *Contre Marcion*, I (Livre I), vyd. a přel. R. Braun, Paris 1990, SC 365.
- Valla, L., *Collatio Novi Testamenti*, vyd. A. Perosa, Torino 1970.
- Valla, L., *Über den freien Willen / De libero arbitrio*, vyd. a přel. E. Keßler, München 1987.
- Wycliff, J., *De dominio divino libri tres. To Which Are Added the First Four Books of the Treatise De pauperie salvatoris by R. Fitzralph, Archbishop of Armagh*, vyd. R. L. Poole, London 1890.